

ȘANTIERUL ARHEOLOGIC MURIGHIOL

(r. Tulcea, reg. Constanța)

CERCETĂRILE arheologice de la Murighiol au fost continuate și în anul 1958 într-o perioadă destul de scurtă, ca și celelalte de altfel, punindu-se accentul pe aspectul cultural geto-dacic surprins aici ¹.

S-a continuat dezvelirea suprafeței γ din cimitirul II aflat în centrul comunei ², obținându-se material foarte puțin dar foarte interesant. Mormintele aflate sînt sărace, doar cu urna depusă în groapă, fără ofrande, fără podoabe. Străchinile-capac n-au mai fost întilnite, poate din cauza răscolirii pămîntului, care le-ar fi distrus o dată cu parte din urne, sau poate nici n-au existat, pentru acoperire fiind folosite pietre, care au fost deranjate ulterior. Nici ceramică elenistică nu s-a găsit de data aceasta, lipsindu-ne de elemente în plus, necesare unei mai precise datări a complexului, prin formele de vase, și totodată a precizării centrelor de proveniență a acestui material, pe care deocamdată îl considerăm ca parvenit din zona nord-pontică.

La grupa urnelor de tipul oalelor bombate cu briu alveolat sau șir de alveole în pastă, cu apucători ovale sau rotunde, cu buza dreaptă sau înclinată în afară, cu ghirlande alveolate sub apucători, toate confecționate cu mina din pastă poroasă castanie, se adaugă urna aflată în S XXXVI, depusă în groapa adîncită (m 23), într-un locaș din pietre făcut pe fundul gropii. Această urnă găsită zdrobită, avea în interior doar resturile de oase arse, fără podoabe sau vase.

Cu totul deosebit de celelalte este tipul întilnit în aceeași secțiune, într-un mormînt de incinerare (m 24). În locașul făcut din pietre pe fundul gropii era depusă o cană bombată, cu buza înaltă înclinată în afară, de care se prindea toarta groasă, canelată în lung, ce se sprijinea pe umăr, unde avea în părți cite o proeminență (fig. 1). Acest tip de cană este un exemplar unic în repertoriul formelor de urne din pastă poroasă, aflate în cele două cimitire de la Murighiol. În anul 1954 a mai fost aflată o cană folosită drept urnă, bombată, dar cu buza mai puțin înclinată, făcînd un fel de gît apoape cilindric ³. Toarta, la urna mai veche, era ruptă și nu știm dacă era canelată sau nu, dar nu avea proeminențele în părți la punctul de prindere pe umăr. Forma celei mai vechi este mai sferică față de a celei de acum, care este mai zvultă. Este a doua cană folosită ca urnă, cu resturile incinerării fără podoabe, aflată în cimitiritele cercetate aici.

În afară de aceste două morminte de incinerare, în restul suprafeței săpate de 200 m² nu s-a mai aflat nici un mormînt. Fragmente de amfore sau de vase

¹ Pentru evitarea confuziilor, mormintele din cimitirul I au fost notate cu M, iar cele din cimitirul II cu m.

² Expectatus Bujor, Șantierul arheologic Murighiol,

în *Materiale*, V, 1959, p. 376 și *Materiale*, VI, p. 325 – 328.

³ Idem, *Săpăturile de salvare de la Murighiol*, în *SCIV*, VI, 3–4, 1955, p. 573.

poroase s-au mai găsit în cursul săpăturii, risipite, și fără să constituie un indiciu în acest sens. Cu săpăturile din anul acesta s-a dezvelit în suprafața γ circa 660 m², dîndu-se la iveală morminte de incinerație cu urna în groapă, cu groapa mare cu pereții căptușiți cu pietre, sau chiar mormintul de inhumație cu inventar. Pentru cercetările arheologice privitoare la această epocă, recolta bogată de ceramică, de tipuri de morminte și de forme de rit sînt foarte prețioase, putînd completa cunoștințele noastre pentru societatea geto-dacă din nord-estul Dobrogei în cel de-al treilea secol înaintea erei noastre.

Paralel cu cercetarea din cimitirul II, s-a continuat cercetarea și în cimitirul I de pe dealul de la sud de comună. Aici s-au făcut cîteva secțiuni în suprafețele

Fig. 1. — Urnă lucrată cu mina din m 24.

Fig. 2. — Urnă lucrată la roată din M 36.

B, E și G atacate în anii precedenți¹, căutîndu-se să se cunoască folosirea terenului pentru înmormîntări. Ca și în anii trecuți, în secțiunile făcute în continuarea celor anterioare din suprafața G, nu s-a întîlnit nici un mormînt. Același lucru s-a întîmplat și în suprafața B, unde secțiunile au fost făcute în partea nordică a suprafeței. În schimb, în suprafața E, pe lîngă un rezultat negativ din unele secțiuni, au fost aflate morminte de incinerație în partea nordică, în vecinătatea suprafeței D.

Cele trei morminte au fost găsite în secțiunea XXIV, într-o suprafață de circa 2 m². Un mormînt (M 34) are urna lucrată cu mîna din pastă poroasă, decorată cu briu crestat, depusă în groapă și înconjurată cu fragmente de amforă elenistică. Este un tip frecvent întîlnit în aceste cimitire. În mormînt nu mai erau nici vase de ofrandă, nici podoabe.

Un alt mormînt (M 35), tot de incinerație, avea urna făcută tot din pastă poroasă castanie, de formă bombată, doar cu patru apucători, zdrobită ca și cealaltă, dar care pe lîngă resturile de oase arse mai avea și o verigă de bronz ca un inel de buclă. Urna era depusă în groapă fără să aibă învelișul de pietre sau de fragmente de amforă.

Cu totul deosebită este urna din cel de-al treilea mormînt de incinerație (M 36), pusă în groapa simplă fără pietre sau fragmente de amforă. Este lucrată la roată din pastă cenușie nisipoasă, de formă sferică, cu un gît scurt vertical, decorat cu caneluri orizontale (fig. 2). Pe umăr se păstrează urma de prindere a

¹ Exspectatus Bujor, *Săpăturile de salvare de la Murighiol*, în *Materiale*, III, 1957, p. 247–248 și

idem, *Șantierul arheologic Murighiol*, în *Materiale*, V, 1959, p. 374–375.

torşii, care probabil se curba spre gîtul scurt, de buza căruia se prindea. Era sprijinită pe un suport inelar. În interior, peste resturile numeroase de oase arse, se afla o strachină lucrată cu mîna din pastă poroasă roşcată, cu pereşli aproape drepţi şi cu buza uşor înclinată în afară.

Această urnă este un tip nou, ce se adaugă la grupa ceramicii cenuşii lucrată la roată, la care se constată derivaţia din ceramica grecească.

Cel de-al doilea vas din interior are corespondent în mormîntul întîlnit în anii trecuţi, unde s-a aflat o strachină tot din pastă poroasă ¹ în interiorul unei căni cu apucătoare şi cioc, lucrată din pastă castanie. Dar aici este posibil că îndeplinea funcţia de capac, pusă în gura urnei, cu fundul în jos, şi căzută apoi în interior prin apăsarea pămîntului de deasupra.

Probabil, de la un alt mormînt deranjat au rămas fragmentele de la o amforă cu gîtul bombat şi fundul conic fără picior (O 14), aflate în SXXIII din suprafaţa E, la cîţiva metri depărtare de cele trei morminte prezentate, ca şi unele fragmente de strachină din pastă poroasă şi de cană din pastă cenuşie, întîlnite în această zonă.

★

La cetatea romano-bizantină de pe malul lacului Crugli Mare, localnicii continuă să facă adevărate secţionări în urmărirea zidurilor de la construcţiile din interior, pentru a scoate piatra ce o folosesc în gospodăriile lor ².

Materialul ceramic ivit cu această ocazie este fragmentar, uneori întregibil. Fiind vorba de săparea în nivelul superior, au ieşit fragmente de oale şi amfore caracteristice sec. V—VI e.n.

EXSPECTATUS BUJOR

АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ РАСКОПКИ В МУРИГИОЛЕ

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

Были продолжены археологические исследования в двух гето-дакийских могильниках с трупосожжением в Муригиоле: вскрыты площади, где прежде уже были начаты раскопки, и прослежены как способ использования земельных участков, так и новые данные о погребальном обряде.

Собранный материал скуден, но очень интересен, т.к. обнаружено два новых типа сосудов, а именно: выпуклая кружка из теста каштанового цвета с конической шейкой и толстой ручкой, украшенной каннелюрами и двумя выпуклостями по бокам в месте прикрепления к плечу, и шарообразная сероглиняная кружка с короткой шейкой, украшенной каннелюрами, со сломанной ручкой. Остальная керамика принадлежит к уже известному по предыдущим раскопкам типу сосудов с валиком с зашипами, прерванным ручками-упорами.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Урна ручной выделки из м. 24.

Рис. 2. — Урна, сработанная на кругу из М. 36.

¹ Exspectatus Bujor, Şantierul arheologic Murighiol, in *Materiale*, V, 1959, p. 376 şi pl. 1/6.

² Ibidem, p. 377.

LE CHANTIER ARCHÉOLOGIQUE DE MURIGHIOL

RÉSUMÉ

L'auteur a continué les recherches entreprises dans les deux nécropoles à incinération géto-daces de Murighiol. En fouillant les surfaces déjà attaquées, il s'était proposé d'examiner la manière dont le terrain avait été utilisé et de recueillir éventuellement de nouvelles données concernant le rite d'inhumation.

Le matériel récolté est peu nombreux, mais très intéressant grâce à deux types nouveaux rencontrés à cette occasion. Il s'agit d'un broc en pâte marron, à col conique et grosse anse cannelée, munie de deux proéminences latérales à l'endroit où elle se fixe sur l'épaule, et d'un broc sphérique, en pâte grise, dont le col, court, est décoré de cannelures et dont l'anse est brisée. Le reste du matériel est du type à ceinture alvéolée interrompue par les anses, types déjà connu par les fouilles antérieures.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Urne faite à la main (tombe m 24).

Fig. 2. — Urne faite au tour (tombe M 36).
